

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง (1) สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม (2) วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ในการเลี้ยงโคนม (3) ปัญหาในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรและวิถีแก้ไข และ (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ในการเลี้ยงโคนม ใช้ประชากรทั้งหมด 114 ราย เป็นตัวแทนในการศึกษาโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสัมภาษณ์เป็นวิธีการในการรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ได้ดำเนินการในช่วงเดือนมกราคม ถึง กุมภาพันธ์ 2540

จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเพศชายมีสถานภาพสมรส อายุระหว่าง 31-50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และมีความสามารถอ่านออกเขียนได้ เกษตรกรเริ่มต้นการเลี้ยงโคนมจากโคสาวตั้งท้อง และมีรูปแบบการเลี้ยงแบบยืนโรง เหตุผลที่สำคัญของการเลี้ยงโคนมก็คือ มีตลาดขายนมที่แน่นอนและรัฐบาลให้การสนับสนุนโรงเรือนสำหรับเลี้ยงโคนมเกือบทั้งหมดจะมีลักษณะเป็นแบบหลังคาจั่วชั้นเดียว การให้อาหารชั้นจะคำนึงถึงสุขภาพโคและปริมาณการให้นมเป็นหลัก อาหารหยาบส่วนมากได้แก่หญ้าขนและหญ้าปลัคคัทลัม เกษตรกรมีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย และโรคคอบวม โรคที่พบเห็นได้โดยทั่วไป คือ โรคไข้เห็บ ปอดบวม และเต้านมอักเสบ เกี่ยวกับการรีดนม เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้มือรีดเนื่องจากประหยัดและมีโคจำนวนน้อย ก่อนการรีดนมส่วนใหญ่มีการอาบน้ำให้แก่โคและตัวผู้รีด เกษตรกรมีการคัดแม่โคเพื่อการทดแทนและใช้การผสมเทียม ปัญหาที่สำคัญในการเลี้ยงโคนม ได้แก่ การผสมเทียมมีอัตราผสมติดต่ำ อาหารชั้นมีราคาสูง และการขาดแคลนอาหารหยาบในช่วงฤดูร้อน ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติ พบว่า อายุ การศึกษา ความรู้ในการเลี้ยงโคนม ขนาดเนื้อที่ปลูกหญ้า และการติดต่อกับปศุสัตว์อำเภอ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในรูปของการยอมรับวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ในการเลี้ยงโคนม การอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม และการเพิ่มการติดต่อสื่อสารระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้เกษตรกรยอมรับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมมากขึ้น นอกจากนี้ปัญหาที่เกี่ยวข้องควรรหาทางแก้ไขให้ลดน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการผสมเทียม การขาดแคลนอาหารหยาบ และการตายของโคนมในระหว่างการเลี้ยง

Abstract

TE 150626

The study aimed to investigate (1) socio-economic aspects of farmers, who raised dairy, (2) use of recommended dairy practices, (3) associated problems in dairy productions, (4) factors associated with farmers' adoption of the husbandry recommendations. As the number of dairy farmers was limited, the whole population of 114 farmer in Phatthalung province were used. Individual interviews were used as the method of data collection. The interviews were conducted during January to February 1997.

The findings revealed that most farmers were male and married. Their age were ranging from 31-50 years. They obtained formal education at Grade 4 and were literate. They raised pregnant heifers at the beginning of their dairy farming. The cows were raised inside the shade. Main reasons for dairy raising were due to readily available market and active support by the government. Most dairy barns were built as single roofing. Amount of concentrates fed was related to cow's body condition and milk yield.

Para grass and plicatulum were the major forage species used as roughage. Most farmers used vaccination to prevent foot-and-mouth disease and hemorrhagic septicemia. Babiosis, pneumonia and mastitis were seen as most common diseases. Selection of replacement heifers and use of artificial insemination were adopted by most farmers. The low conception rate of artificial insemination, high price of feeds and a shortage of roughage in summer were mentioned as the major problems in dairy raising. From correlation analysis : age, education, knowledge in dairy raising, size of pasture and personal contact with district livestock office were found positively correlated with the adoption of recommended dairy practices.

This implies that socio-economic characteristics of farmers have an influence on behavioral changes of farmers in the use of recommended dairy practices. An increase in training and personal contact between farmers and district livestock officers should be encouraged to provide more opportunities for the adoption of recommendations. In addition associated production problems should be resolved, especially that related to low conception rate of artificial insemination, a shortage of roughage and health problems including mortality in all age groups.